

det her drejer sig om, thi det er jo et Beløb, som af min Forgænger er blevet opgjort til ca. 47 Mill., som ved dette Lovforslag paabyrdes Statskassen — en Beregning, som jeg endda tror er for lav; jeg tror, at Byrden for Statskassen snarere vil vise sig at blive større. Men dertil kommer saa den yderligere Bestemmelse om Tiendelaanene, som fører til, at Statskassen ikke faar Vederlag for sine Laan. Det forekommer mig, at det, der kunde være rimeligt og naturligt, var, at Statskassen forskaffede Tiendeyderne Laan paa saa billige Vilkaar, som det overhovedet til enhver Tid lader sig gøre. Men her fastslaas en bestemt Rentefod, der særlig i Øjeblikket faktisk er meget betydelig under den virkelige Rentefod; man paalægger Tiendeyderen at forrente og amortisere Laanene med 4 pCt., men naar disse Laan faktisk koste Statskassen 4 pCt., bliver der slet intet til Amortisation, og saa bliver Forholdet det, at efter at de 50 Aar, inden for hvilke Statskassen modtager disse Præstationer af Tiendeyderne, ere udløbne, saa vil en større eller mindre Del af Beløbet gaa over til at være en ukompenseret Statsgæld, som altsaa efter Omstændighederne kan udgøre en meget betydelig Sum, som slet ikke er bleven amortiseret. Jeg kan ikke se, at Staten kan indlade sig paa dette, og den Byrde, man her vil paalægge Statskassen, er saa betydelig, at der maa tages bestemt Afstand derfra, og jeg kan heller ikke, som jeg altsaa har sagt, finde nogen væsentlig Begrundelse af den store Byrde, man saaledes paalægger.

Jeg erkender, som jeg har udtalt i det andet Ting, at det, som Forholdene nu have udviklet sig, og med den Uvillie, som jeg maa tro, der faktisk er til Stede over for denne Byrde, kan være ønskeligt, hensigtsmæssigt og derfor rigtigt at søge at komme til en Afløsning, og at Staten yder sin Medvirkning dertil, og jeg kan da navnlig erkende, at det kan være rigtigt at Staten yder en saadan Medvirkning ved at lette Tiendeyderne de Laan, som sætte dem i Stand til at afløse, ved at lade dem faa Pengene saa billige, som de overhovedet kunne skaffes til Veje af Staten selv, men jeg kan ikke se, at der er nogen virkelig Grund til, at Staten her skal paatage sig et Rentetab, som efter Omstændighederne faktisk bliver lig med en Mangel paa Amortisation af Gælden. Og jeg kan dernæst gaa videre og erkende, at der er saadanne Vanskeligheder for en Overenskomst mellem Tiendeyderne og Tiendeejerne, at der kan være Grund for Staten til at

træde til og lette Overenskomsten. Det er allerede givet, at Tiendeejerne kunne anlægge en anden Maalestok for denne Ydelses Værdi, end Tiendeyderne finde at kunne anlægge derpaa, og en yderligere Uoverensstemmelse vil fremkomme derved, at Tienden ydes i Korn efter Kapiteltakst, saa at Spørgsmaalet bliver: Hvilke Priser kan der paaregnes, at Tiendeydelse i Tidens Løb kunne opnaa? Der kan man gaa ud fra modsatte Forventninger. Nogle kunne mene, at Kornet ved blivende vil synke i Pris, andre, at det snarest igen vil stige i Pris; her er altsaa en Mulighed for en Uoverensstemmelse i Vurderingen. Jeg mener derfor, at der kan være Grund for Staten til at træde hjælpende til og sige: Vi søge at udjævne den Differens, som i saa Henseende er til Stede, ved et forholdsvis mindre Tilskud; men jeg kan ikke paa nogen Maade skønne, at det skulde kunne naa op til $\frac{1}{4}$ af Tiendens Beløb; jeg kan ikke finde det rigtigt at paabyrde Staten en saa stor Del af Tienden.

Dertil kommer, at man i Øjeblikket slet ikke har de fornødne faktiske Oplysninger om disse Forhold. Man ved ikke nøjagtigt, hvor store Summer det her drejer sig om, man kender ikke nøjagtig Beløbet af de Tiender, som ydes, og hvor mange de paahvile osv. Alt dette skulde der søges tilvejebragt Oplysninger om, og dette Ting har jo i Fjor udtalt Ønsket om, at saadanne Oplysninger maatte bringes til Veje. I Overensstemmelse dermed har jeg ogsaa anmodet Statistisk Bureau om at sætte sig i Bevægelse for at tilvejebringe de Oplysninger, som maatte udkræves, men selvfølgelig vil det tage Tid, inden disse omfattende Oplysninger kunne skaffes til Veje.

Saa kommer endelig Spørgsmaalet om, hvorvidt man skal gaa til en tvungen Afløsning. Ogsaa her maa jeg udtale en ikke ringe Betænkelse over for Forslaget. Det er jo i Virkeligheden ganske det samme Spørgsmaal, der her kommer igen, som det, vi tidligere have haft med Hensyn til Afløsning af Fæste. Ogsaa der stod Spørgsmaalet om Tvangsafløsning i lang Tid paa Dagsordenen, men man fastholdt dog stadig fra Lovgivningsmagtens Side, at man burde søge at komme frem ad den frivillige Overenskomsts Vej, og man gik da en lignende Vej som den, jeg har antydnet, at man her kunde gaa, nemlig ved ny Lovbestemmelser at opmuntre til Fæsteafløsning, at gøre den mere tillokkende for den berettigede, og derved